

Nr 167.

Przedpłata w Poznaniu:
kwartalnie 1 markę, miesięcznie 35 fen.,
z odnośzeniem do domu 1 m. 25 fen.
WIELKOPOLANIN
wychodzi codziennie.

Poznań, środa 23 lipca 1890.

Przedpłata na pocztach:
kwartalnie 1 markę.
INSERATY od wiersza drobnego 15 fen.,
RĘKOPISMA się nie zwracają.

Rok 8.

REDAKCJA „Wielkopolanina“: ul. Wodna nr. 22. — EKSPEDYCJA: ul. Wodna nr. 15, w drukarni Fr. Chocieszyńskiego.

Uczmy dzieci czytać i pisać po polsku!

Przedpłata na sierpień i wrzesień.

„Wielkopolanin“ kosztuje na wszystkich pocztach w Niemczech

67 fen.

W Poznaniu zapisywać można „Wielkopolanina“ w Ekspedycji przy Wednej ulicy nr. 15 i w agentach za 70 fen. na te dwa miesiące.

„Wielkopolanin“ jest zapisany w cenniku pocztowym w wykazie głównym (Hauptbuch, zweite Abtheilung) pod nr. 93.

udzielaną niech Pan Bóg zlewa na niego wszelkie błogosławieństwo.

Mieliśmy w szkole tylko dwie książki, jedną polską, drugą niemiecką, i wszystko szło nam gładko, bo co do czytania i pisania polskiego z nas żaden dotąd nie pokpi głową, chociaż już lat 40 z okładem, że wyszliśmy ze szkoły, i do książki a pióra teraz człek roboczy nie wiele ma czasu. A jużci poduczylismy się wtedy i po niemiecku z onej jednej książki, ile jeno potrzeba prostemu człowiekowi. Nauczylismy się też śpiewać w szkole. że at daly carby...

wsie, parafie i okolice, z których nigdy nic żaden nie dychnie, chociaż wiem, że i tam ludzie pisać umieją i czytają gazetki. — Skoro tak tu i owdzie ludzie mają zamknięte gęby i nigdy nie wezmą się do pisania, to myślę sobie, że nie rozumiem tej rzeczy: my wszyscy o sobie wiedzieć powinni, co i jak się gdzie dzieje, nie tylko we wielkim świecie między ministrami, sejmami i królami, ale jeszcze większa nam potrzeba wiedzieć, co się dzieje między nami ludem, na co się skarży, czem się cieszy, co robi, cze-

szego listu naszego przyjaciela. — Zaręczamy mu i innym jak on pojmującym teraźniejsze czasy, że bylebyśmy więcej odbierali listów i wieści — ogłaszałibyśmy więcej. Albowiem i my tego zdania, że na mało się zda zamknięta tylko w książkach nauka, jak pustelnik za grubym murem, nie zda się na wiele.

Potrzeba koniecznie tej — o której mowa w liście — co to choćby tak drobnymi ziarenkami jak ziarno gorczycy udziela się bezustannie, żywo od ust do ust, a raczej od głowy do głowy, od serca do serca. — Niechaj tedy jak najczęściej porusza się ust, piór, głów serc — bracia poznają lepiej siebie i swe codzienne sprawy, i będzie wszystkim w koło jaśniej i wyżej łatwiej.

Z bieżącej chwili.

Tunel między Anglią a Francją. — Siły wojenne a długi mocarstw. — Książę Bismarck. — Proch bezdymny w zastosowaniu do dział. — Anglik o marynarce francuskiej.

Towarzystwo przedsiębiorców angielskich na czele z sir Edwardem Watkinem, które to w swoim czasie powzięło zamiar przeprowadzenia pod kanałem La Manche tunelu podmorskiego, wydało obecnie dzieło o korzyściach wynikających dla Anglii z tego tunelu i żywo agituje ponownie za tym projektem, odrzuconym niedawno przez angielską Izbę gmin. — Byłoby to rzeczywiście jedno z wielkich przedsięwzięć technicznych, które w podziw wprawiają. Tunel stanowiłby komunikacją ułatwioną pomiędzy Francją a Anglią. Swemu położeniu jeograficznemu Anglia ma istotnie do zawdzięczenia możność większej pewności o swe granice, których strażnicą lepszą jest morze, niż ufortyfikowane twierdze na kresach państw lądowych. Dzięki temu bezpieczeństwu może ona mniej też obciążać się ciężarami wojskowymi, niż mocarstwa, od których przedzielają ją fale morskie. Dla tego z taką obawą spoglądali Anglicy na projekt rzeczony, dla tego oni, co tak rozwijają środki komunikacyjne u siebie, nie chcą obecnie tej nowej drogi, która połączyłaby ich tunelem z Francją, a więc i z lądem Europy, bo w otwar-

glią z lądem. Pomysłów dla zaprowadzenia środków bezpieczeństwa nie brak. Jedni projektują zaprowadzenie słuz tak, ażeby przy usunięciu stawideł woda od razu zalewała tunel i czyniła go tem dla spodziewanych wrogów, czem było morze Czerwone dla wojsk Faraona, inni podają myśl zakładania min wybuchowych, które zniszczenie natychmiastowe sprawiłyby w szeregach nieprzyjacielskich i t. p. — Kto wie, może projekt odrzucony przez parlament angielski, w niedługim czasie przyjętym zostanie i Anglia poślubioną będzie lądowi Europy. Korzyści dla obu państw byłyby niepoślednie.

Cyfry częstokroć więcej mówią, niż słowa — pisze rosyjski dziennik „Grażdżanin“. Niedawno, w czasie rozstrząsania nowego projektu wojskowego w Niemczech, minister wojny przytoczył następujące dane statystyczne. Rosya w czasie wojny może wystawić 2,579,000 żołnierzy, Francya 3,266,000, Niemcy 2,900,000, Austrya 1,150,000 i Włochy 1,090,000. Łącznie siły wojenne Niemiec, Włoch i Austrii wynoszą 5,140,000 żołnierzy, zaś siły Rosyi i Francyi 5,805,000. A jednak te olbrzymie liczby nie przestraszają rządów europejskich. Obecnie dochody państw europejskich wynoszą 15½ miliarda fr., a 4 miliardy idą na utrzymanie wojsk. W r. 1866 długi państw europejskich osiągały sumy 66 miliardów fr., od których płacono 2½ miliarda procentów. W r. 1887, to jest po upływie lat 20, długi te wzrosły do sumy 117 miliardów, od których płać mocarstwa 5 miliardów procentów.

Książę Bismarck zaniechał widocznie na razie podróży do Anglii, gdyż w Achensee w Tyrolu wynajęto dla niego willę; — książę ma tam przybyć z początkiem przyszłego miesiąca.

Odbyte próby z prochem bezdymnym przy strzelaniu z dział w Austrii nie powiodły się; jak donoszą z Wiednia do paryskiego „Postępu wojskowego“, zdaje się, że armie europejskie nie tak prędko zastępują ten nowy proch w artylerji, tem więcej, iż podobne próby dokonane we Włoszech dały również ujemne wyniki. — O marynarce francuskiej wydał świeżo pewien Anglik rozprawę, w której udawadnia, iż flota francuska dzisiaj już stoi na wysokości zadania i wraz z inną połączoną flotą austriacką, nie-

jący pod dawnymi warunkami podjęli pracę. Bezrobocie to trwało przeszło dwa miesiące.

Zarząd bawarskiej kopalni państwowej w St. Ingbert przyjął z powrotem do pracy 115 górników wydalonych skutkiem bezrobocia.

Sąd przysięgłych we Wiedniu skazał jenerału szwedzkiego konsula, bankiera Keudlera na 7 lat ciężkiego więzienia za popełnione oszustwa. Keudler przeniewierzył między innymi znaczne sumy oddane mu w depozyt.

Dochody austriackich państwowych kolei w pierwszym półroczu 1890 r. wykazują przewyżkę w kwocie 1166,113 zlr. w porównaniu z dochodami za ten sam czas w roku zeszłym. Dochody z ruchu osobowego w drugiej połowie czerwca rb., to jest od czasu zaprowadzenia taryfy strefowej podniosły się o 45,137 zlr. w porównaniu do tego samego czasu roku ubiegłego, liczba zaś podróżnych wzrosła o 457,166 osób.

Nad granicę węgiersko serbską koło Kubina strzelano z brzegu serbskiego na węgierską straż pograniczną, równocześnie zaś, w miejscowości nadgranicznej Ostrovac strzelano również z brzegu serbskiego do poczty węgierskiej. Kula zraniła śmiertelnie pocztownika. Rząd austro-węgierski postanowił wystosować do rządu serbskiego notę dyplomatyczną i żądać zadosyćuczynienia.

Przywódcą Staroczechów Rieger otrzymał kilkadziesiąt adresów od stowarzyszeń czeskich i osób wybitnych, proszących go usilnie, aby nie ustępował z życia politycznego.

Sejm galicyjski ma być zwołanym dnia 20 września r. b.

W sprawie zakazu wydanego przez rosyjskie ministerstwo spraw wewnętrznych niedozwalającego stawiać krzyże katolickie przy drogach — o którym przed kilku dniami donosiliśmy — piszą do lwowskiego „Przeglądu“ co następuje:

Ministerstwo spraw wewnętrznych wydało okólnik do wszystkich gubernatorów w ziemiach dawnej Rzeczypospolitej polskiej, w którym przypomina ukaz z r. 1865 zakazujący stawiania przy drogach krzyżów katolickich lub marmurowanych kapliczek katolickich. Powodem tego przypomnienia były raporta, że w wielu okolicach pojawiły się znowu krzyże katolickie,

na wielki jarmark do Niżnego Nowogrodu. W Niżnym Nowogrodzie robią się już wielkie przygotowania na przyjęcie monarchy. Uroczystość otwarcia jarmarku odbędzie się około 27 b. m. Wiadomość ta cała brzmi bardzo nieprawdopodobnie!

Na przybycie cesarza Wilhelma do Londynu robią tamtejsi Niemcy wielkie przygotowania.

Urządowo zaprzeczają doniesieniom z San Sebastian, jakoby młodziutki król hiszpański miał być niebezpiecznie chorym.

Bezrobocie pomiędzy robotnikami hiszpańskimi w Mauresa powiększa się wciąż; — obawiają się, iż rozszerzy się ono na całą Katalonię.

Rzym. Ojciec św. wystósował do kardynała Lavgerie pismo wzywające go do dalszej walki przeciw niewolnictwu w Afryce.

Wczoraj obchodziła Belgia jubileusz sześćdziesięcioletni istnienia swej niepodległości i jubileusz 25 letniego panowania króla Leopolda. Wszystkie pisma belgijskie wystąpiły z artykułami, w których podnoszą szczególnie zasługi króla pałzone około dobra państwa; polityka króla była — jak słusznie twierdzą — zawsze umiarkowaną i pojednawczą. Onegdaj już rozpoczęły się uroczystości przedwstępne w Brukseli odsłonięciem na jednym z placów publicznych pomników marmurowych poświęconych słynnym Belgijczykom z XVI wieku; — poczem odbył się wspaniały pochód historyczny. Przedstawiono w nim walkę zjednoczonych prowincji belgijskich przeciw najezdzcom hiszpańskim. Udział publiczności w podwójnej tej uroczystości jest bardzo wielki.

Tureya. Uproszczony przez opryszków czerkieskich inżynier austriacki Gerson wypuszczonym został na wolność.

Synod biskupów serbskich uznał rozwód byłego króla serbskiego z królową Natalią za ważny.

Uroczystość Mickiewiczowska.

W Pile „Tow. Przemysłowe“ uczciło na swem posiedzeniu dnia 6 b. m. pamięć Adama Mickiewicza łącząc się z objawami hołdu, jakie mu cała Polska z powodu przeniesienia zwłok jego niesie. W miejsce dr. Drożyńskiego, który ofiarowanego mu urzędu przewodniczącego nie przyjął, na przewodniczącego „Tow. Przemysłowego“ co dopiero obrany Joachim Soltys, wygłosił odczyt o życiu i pismach Adama Mickiewicza. Po skończonej części urzędowej, zagaił przewodniczący towarzyszą część zebrania oddeklamowaniem wiersza A. E. Odyńca „Na obchód rocznicy zgonu Adama Mickiewicza“, poczem odśpiewano kilka stosownie dobranych pieśni. Największym przeciw objawem zainteresowania się obywateli i przebiegała się sytuacja jest to, że wszyscy zebrani w liczbie 15 postanowili zakupić sobie po egzemplarzu J. Chociszewskiego broszurki „O życiu i pismach Adama Mickiewicza“ i po egzemplarzu „Pana Tadeusza“, co też i na doczekaniu w czyn weszło. Msza św. na intencję Adama Mickiewicza odbyła się staraniem utworzonego tym celem Komitetu w poniedziałek o godzinie 8 z rana przy licznych udziałach mieszkańców polskich Pily.

RUCH W TOWARZYSTWACH.

* **Przeostroga!** Zarząd rozwiązanej „Kasy Zasiłkowej Stowarzyszenia Wzajemnej Pomocy Rękodzielników“ w Poznaniu (Kasa zap.) po trzy razom napomnieniu, które doręczył członkom zalegającym w składkach, dotychczas na 450 członków zalegających ma jeszcze do zadanania od 160 członków i jak się dowiadujemy, rozpoczął drogą sądową ich ściąganie. Procedura sądowa jest jednakże nader kosztowna, bo za 1 (jedną) markę zaległej składki koszt sądowy, t. j. zwyczajny nakaz wypłacenia (Zahlungsbefehl), przeszło 3 marki, a więc, jak to doświadczenie wykazało. Radzimy członkom, ażeby zaległe składki, gdzie należy, niezwłocznie spłacali, gdyż takowe, choćby nawet drogą sądową t. j. procesem ściągnięte być muszą, to koszt 44 Ustaw kasy rozwiązanej przepisuje.

* W Inowrocławiu Towarzystwo gimnastyczne „Sokół“ urządza w niedzielę, 10 sierpnia r. b. pierwszą w tym roku zabawę letnią w ogrodzie strzeleckim, na którą wszystkich życzliwych Towarzystwu uprzejmie zapraszamy. — Porządek zabawy będzie jeszcze szczegółowo przez programy ogłoszony. Zarząd.

Wiadomości z bliska i z daleka.

POZNAŃ, dnia 22 lipca.

* **Sprostowanie:** Z Czempania nadesłano nam, co następuje: „Wiadomość podana w nr. 162 „Wielkopolanina“ o nabożeństwie odprawionem w Czempaniu dnia 11 b. m. za spójność duszy s. p. Adama Mickiewicza jest nieprawdziwą!

* Z Keyni otrzymaliśmy w znaczkach pocztowych 3 mk, 50 fen — nie wiemy na jaki cel? — i od kogo?

* Nauczyciele zwyczajni tutejszego gimnazjum realnego pp. dr. Trawiński, Jerzykiewicz i dr. Kärger mianowani nauczycielami wyższymi. Wyższy nauczyciel dr. Schröter, dotychczas przy gimnazjum we Wągrowcu zatrudniony, przeniesiony będzie od 1 października do gimnazjum realnego w Poznaniu.

* Kurs nauki dla akuserek w języku niemieckim rozpoczął się dnia 13 października. Dla Polek kurs niedawno się ukończył a następny odbędzie się mniej więcej po Bożem Narodzeniu.

* Za 100 rubli placą kasy kolei żelaznych na dworcach od 17 lipca 240 mk. aż do dalszego rozporządzenia, zatem za 1 rubla 2,40 mrk. Już dawno ruble tak wysoko nie stały.

* Zabójstwo. Jedenaścieletniego syna Artura posłali małżonkowie Berner z Dolnej Wildy, po sprawunki do miasta na ulicę Półwiejską w zeszły piątek i dali mu 50 fen. Chłopiec nie wrócił i nadaremnie go szukano. Dopiero wczoraj o godzinie 8 rano znalazły go dzieci na stoku fortecy za bramą Wildecką na lewo leżącego bez życia. Na szyi miał sznurki, którymi go uduszono, a w brzuchu ranę od noża. Zabójcy dotąd nie wykryto.

* Na targ poniedziałkowy dowieziono pierwsze wiśnie w małej ilości, mniej więcej 100 centnarów. Za centnar płacono mk. 5. Żniwo wisi jest w przeciwieństwie innych owoców w roku bieżącym dosyć dobre, tak w W. Ks. Poznańskim, jak i w całych Niemczech. Na niską cenę wpływają niekorzystne stosunki amerykańskie, dokąd dotychczas bardzo wiele soku wiśniowego wywożono. Ten wywóz prawie zupełnie ustanie, skoro bill o taryfie, który chwilowo senatowi amerykańskiemu jest przedłożony, prawem się stanie.

* Burze w zeszłym tygodniu dużo narobiły nieszczęścia. W Skorzęmpowie pod Sierakowem piorun zabił 18-letniego syna wdowy, który ją utrzymywał. Jeździł on w polu na konnych grabiach; po burzy koń kulawy wrócił sam z grabiami do domu. Zaczęto szukać chłopaka i znaleziono go nieżywego. Koń jak świadkowie widzieli z daleka, także padł od uderzenia piorunu, ale później powstał, będąc tylko ogłuszonym. Z grabi konnych w czasie burzy należał zawsze konia wyprządk i zostawił je osobno, mając one dużo żelaza, a więc metalu w sobie i ściągając iskry elektryczne, metale są bowiem dobrymi przewodnikami elektryczności. — W Międzychodzie w zeszły piątek piorun uderzył w tak zwaną sztygę żyta w polu i spalił. W Radogoszczu pod Międzychodem spalił piorun oborę i stajnię. — Pod Szamocinem piorun uszkodził druty telegraficzne, drugi uderzył w dom nadsłoneczny królewskiego. — We Wierchucinie królewskim w Bydgoskiem zabił piorun woźnicę i parę koni. — W pobliskiej Hucie spalił piorun gospodarstwo.

* W Jutrosinie obaliły się wielkie drzwi na 1 rocznego chłopca małżonków Elias i go zadusiły. — Rodzice byli na robocie w Jeziorach.

* W Osiecznie, wsi w powiecie starogardzkim, dnia 17 bm. spaliło się 13 budynków. Ogień wszczął się w zabudowaniu gospodarzem w pobliżu nadsłonecznictwa, a że wiatr był silny, wkrótce budynki płomieni wszystkie od razu ogarnął. Spaliło się także dużo sprzętów, a przytem i inwentarza żywego.

* W Radostowie pod Pelplinem w czasie burzy dnia 18 b. m. piorun uderzył w czterokonny wóz żniwny i zabił dwa konie: fornał, powożący z konia, przed chwilą zsiadł z niego i tym sposobem uniknął śmierci.

* W Żabnie pod Grzybnem urządzono stacyą telegraficzną z ograniczoną służbą na porę dzienną.

* W inowrocławskim powiecie na polach Pierania, Sobiesiarni, Modliborzyc, Brudni, Nowogodworu i Bąkowa odbędzie 140 pułk piechoty ćwiczenia w strzelaniu ostrymi nabojami d. 24, 25 i 26 b. m. Władza policyjna podając to do wiadomości ostrzega, aby się zbyt nie zbliżano do strzelającego wojska i stosowano jak najściślej do rozporządzeń patroli wojskowych, które w okolicy będą ustawione.

* W okolicy Gardei w czasie żniw tegorocznych taki brak robotnika, że właściciele z dalekich stron go sprowadzają. Przeszło tysiąc robotników z Królestwa Polskiego jest obecnie w tej okolicy zajętych żniwem.

* W lesie nordenborskim w pow. gierdowskim, rej. królewskiej utracił życie 19-letni Konrad, syn hr. Udon Stollberga na polowaniu. Miano już wracać do domu i jeden ze strzelców hrabiego chcąc wystrzelić nabój, złożył się do czapli; w tej chwili młodzieniec przybiegł prawie pod lufę i otrzymał strzał w głowę. Padł na miejscu nieżywy. Strzelec chciał sobie z rozpacz życia odebrać, ale ojciec zabitego położył mu rękę na ramieniu: uskokój się — powiedział, — przebaczam ci, było to zrzęczenie Boskie! Stary hrabia ma ośmioro dzieci, wszystkie chorowite i w części ułomne — ten jeden syn tylko był zdrow i silny, a za rok miał składać egzamin abituryncki.

* Z Brodnicy donoszą, że panująca od 14 b. m. nieprzerwana pogoda pozwoliła sprzątnąć $\frac{3}{4}$ żyta. Z plonu ludzie kontenci. W Sumowie młócono kilka wozów żyta, tak jak je z pola biorą i każdy poszczególny wóz wydał po 6 do 6 $\frac{1}{2}$ centnara.

* Arytmometrem nazwano nowy przyrząd robiony w Londynie do wykonywania mechanicznie wszystkich czterech działań rachunkowych. Pewne biuro prywatne we Warszawie sprowadziło sobie ten przyrząd do ułatwień w pospiesznych obrachunkach i dało zań 800 rubli.

* Co kosztują „gałganki“, podaje wiadomość jedno z pism warszawskich: „W tych dniach w jednym z pierwszorzędných magazynów mód obchodzono coś z rodzaju jubileuszu. Pewna pani zamówiła nową suknię, a z księgi zamówień wykazało się, że to była tysiączna suknia dla tej samej pani od jej lat dziecięcych począwszy robiona. Na samą wyprawę magazyn ten dostawił jej około stu sukien. W przecięciu kosztowały te „gałganki“ około 50 tysięcy rubli.

* **Kalendarz.** Środa 23 lipca: Apolinarygo b. Wschód słońca o godzinie 4 minut 6, zachód o godzinie 8 minut 5.

WIADOMOŚCI HANDLOWE.

Sprawozdanie giełdowe. — Poznań, 21 lipca.

40/0 listy zastawne poznańskie	101,90	m.
31/20/0 listy zastawne poznańskie	98,00	„
40/0 listy rentowe poznańskie	103,10	„
Zach.-pruskie 31/20/0 listy zast. rycerskie	97,90	„
Zach.-pruskie 31/20/0 listy zastawne nowe	97,90	„
Pruskie 40/0 listy rentowe	103,10	„
Poznańskie akcyjne stow. sprytowe	94,00	„
Poznański bank prowincjonalny	114,60	„
40/0 pożyczka niemiecka	107,40	„
31/20/0 pożyczka niemiecka	100,10	„
40/0 pożyczka pruska ukonsolidowana	106,75	„
31/20/0 pożyczka pruska ukonsolidowana	100,00	„
31/20/0 obligi długu państwa pruskiego	99,90	„
Austriacka renta złota	95,50	„
Austriacka renta srebrna	78,50	„
Austriacka renta papier. [4 1/2 0/0]	00,00	„
Austriacka renta papier. [5 0/0]	88,90	„
Polskie 50/0 listy zastawne	70,10	„
Polskie 40/0 listy likwidacyjne	66,60	„
Renta włoska	94,10	„
Renta węgierska złota	83,50	„
Banknoty rosyjskie za 100 rs.	239,60	„
Banknoty austriackie za 100 złr.	175,75	„
Banknoty francuskie za 100 fr.	81,60	„

Ceny targowe w Poznaniu. — Dnia 21 lipca.
(Sprawozdanie giełdowe.)

T o w a r (za 100 kilogramów).	Piękny		Średni		Pośredni	
	M.	Ł.	M.	Ł.	M.	Ł.
Pszenica	20	60	20	20	19	—
Żyto	17	20	17	—	16	40
nowe	16	30	15	30	13	80
Jęczmień	—	—	13	20	12	30
Owies	16	50	16	20	—	—
Kartofle	3	40	3	—	—	—

(Urzędowe sprawozdanie targowe komisji targowej miasta Poznania).

Inne artykuły.		Cena					
		najwyż.		najniższ.		przecięt.	
		M.	Ł.	M.	Ł.	M.	Ł.
Słoma	} za 100 kilogr.	5	—	4	50	4	75
Siano		—	—	—	—	—	—
Kartofle		3	50	3	20	3	35
Wołow. od łopatki	} za 1 kilogram	1	40	1	20	1	30
Wołow. od brzucha		1	30	1	20	1	25
Wieprzowina		1	60	1	40	1	50
Cielęcina		1	40	1	20	1	30
Skopowina		1	40	1	20	1	30
Ślonina		1	80	1	60	1	70
Masło		2	—	1	60	1	80
Lój wołowy		1	—	—	80	—	90
Jaja za kopę		2	40	2	30	2	35

Giełda bydgoska, 19 lipca. — (Sprawozdanie izby handl.) Pszenica: piękna nom. 187—194 mrk. pośred. wedle gat. 180—186 m., najpięk. nad notow. Żyto: stare 150—155 m., nowe wedle gat. 140—150 m. Jęczmień: dla browarów nom. 150—160 m., na paszę 130—145 m. — Owies: nom. wedle gat. 150—160 m. Groch: do gotow. 160—170 m., na paszę 140—155 m. Wyka: —, — m. — Okowita: (50-ta konsumpcja) 57,00 m. (70-ta) 36,50.

W pierwszą rocznicę śmierci s. p.

(391)

Piotra Frydra

odbędzie się za spokój Jego duszy żałobne nabożeństwo w czwartek, dnia 24-go lipca r. b. o godz. 1/2 do 9 tej rano w kościele św. Marcina w Poznaniu, na które przyjaciół i znajomych zaprasza

RODZINA.

P. Dankowska,

Poznań, ul. Nowa nr. 11, 2-gi wchód od rogu Rynku, poleca po bajecznie **tanich cenach:**

Sukienki trykotowe już od 2,00 mk. począwszy
Czarne fartuchy " " 0,75 " "
Kolorowe fartuchy dla dam i dzieci " " 0,50 " "
Skarpetki od 25 fen. za parę. Pończochy od 30 f. za parę.
Kolnierzyki, mankiety, krawaty. (84)
Wstążki, woalki, hafty itd. Chustki szalowe i płócienne.
Wszystkie towary krótkie. — Nowości na każdą porę roku.

Wszystkie wody mineralne

najświeższego nalewu, oraz

sole i ługi do kąpieli

poleca

(392)

R. Barcikowski.

Bank Ziemski

ma na sprzedaż do wyboru w różnych stronach Księstwa i Prus zachodnich mniejsze i większe gospodarstwa w korzystnych warunkach.

Bank Ziemski

parceluje także większe i mniejsze majątki, daje każdemu sposobność do osiedlania się i nabycia większego lub mniejszego gruntu. (73)

Kto więc chce kupić lub stworzyć sobie własne gospodarstwo, również kto posiadłość swoją chce lub zmuszony jest sprzedać, niech się zgłosi do Banku Ziemskiego, adresując tak:

Bank Ziemski

w Poznaniu (Poznań).

Stefan Czarnecki,

mistrz ślusarski w Poznaniu,
Małe Garbary 1,
narożnik ulicy św. Wojciecha,
wykonuje kraty nagrobkowe, krzyże, ogrodzenia palacowe, bramy, wchody i wszelkie prace budowlane, rzetelnie po jak najtańszej cenie, a jako specjalność poleca fabrykę ogniotrwałych i zlodziejochronnych szaf i wszelkich przyborów do przechowywania pieniędzy. Wszelkie **reparacje** wykonuje spieszenie i jak najsurowszemu (25)

Obicia i rolosy

w wielkim wyborze w najnowszych deseniach z fabryk francuskich i niemieckich, poleca

po **tanich cenach**

handel materiałów piśmieniowych, galanteryjnych, alfanidy i fabryka tytek

Antoniego Rose

w Bazarze.

Kefir

codziennie świeży oraz (5123)
grzybki kefirowe

polecają
Jasiński & Olyński,
drogerya, św. Marcin nr. 62.

Na św. Marcinie pod numerem 26-tym i 55-tym są **średnie mieszkania** do wynajęcia. Bliszej wiadomości udzieli **Dr. Gasiński.**

Sprzedaż trawy (potrawu.)

We wtorek, dnia 12 sierpnia 1890 o godz. 9-tej z rana sprzedawać się będzie na łąkach w **Dom. Zegrowie p. Smiglem** przez licytację i za gotówkę stojącą **trawę (potrawu.)** i to około **80 morgów** w parcelach od 2 do 4 morg. (225)

Licytacja traw

w lasach **Dobrojewskich** odbędzie się w czwartek, dnia 31-go lipca r. b. Początek o godzinie 8-mej rano w **Klemensowie.**

Zarząd leśny

(388) **Rektorowski.**

Szanownej Publiczności miasta **Inowrocławia** i okolicy donoszę niniejszem, że mam zamiar **osiedlić się tamże, jako**

mistrz kominarski

i proszę o łaskawe uwiadomienie, czy na ekzystencję rachować mogę. Jestem Polakiem, młody. Zgłoszenia do eksped. Wielkopolańska pod nr. 351.

Kilka tysięcy

butelek,

przydatnych do wina (3/4 litra) sprzedaje po **3 mrk. za 100.** (394)

R. Barcikowski.

Udzielam wieczornego (381)

kursu kroju męskiego.

Panowie, którzyby chcieli wziąć w nim udział, raczą się do mnie zgłosić. **Slaby,** ul. Dolna Mińska nr. 5.

Dom

mój z **handlem maki i towarów korzennych** w dobrem położeniu (przy kościele), w którym możnaby także urządzić piekarnię, jaka już dawniej istniała, mam zamiar sprzedać zaraz p. przystępnymi warunkami. (385) **J. Sulkowski** w Keyni

DOM

w mieście przy kolei z piekarnią i ogrodem warz. z powodu choroby właściciela zaraz do sprzedania za 5,700 mk. wpłaty 3,900 mk. Zgłosz. przyjmie **P. Teyssandier, W. Garbary 46.**

W dniu 17-go bm. wskutek powstałego pożaru **zbiegło mi**

parę koni,

to jest walców szronowaty, 3 lata stary i trzyletnia klacz gniada, których dotąd odszukać nie mogę. Proszę jak najuprzejmiej tego, u którego konie te się znajdują, aby mi o nich donieść zechciał. Koszt, ztąd wynikły, z podziękowaniem zwrócę. (389)

Piotr Maciejewski, Owiewka pod Gąsawą.

Dr. Romershausen'a

Esencja na oczy

(Augen-Essenz)

do utrzymania i wzmocnienia

siły wzroku.

Używana dawniej już jak od 50 lat z najlepszym skutkiem.

Przyprawiana w aptece dr. F. G. Geissa nast. w Aken nad Elbą. (2246)

Nie jest ona żadnym lekiem tajemnym, jeno najbardziej skoncentrowanym preparatem z kopru, jak to jest podane na każdej butelce.

Nabywać można w butelkach po 1, 2 i 3 mrk. wraz z przepisem użycia w aptece **R. Mottka** w Poznaniu.

Sekretarz,

biegły, w swym zawodzie i mogący się odwołać na rekomendacje swych pryncypałów szuka umieszczenia każdego czasu. O łaskawą ofertę uprasza się do ekspedycji Wielkopolańska pod nr. 316.

Bona freblowska

z dobrymi świadectwami, władająca językiem polskim i niemieckim, muzykalna, szuka miejsca li tylko w domu polskim. Poste restante A. B. 180 Gniezno. (357)

Gospodyni

w starszym wieku, obeznana z szyciem i prasowaniem, potrzebna na mniejsze gospodarstwo wiejskie zaraz. Tylko dobre rekomendacje uwzględnione będą. Zgłoszenia przyjmuje eksped. Wielkopolańska pod nr. 315.

Nauczycielka egzaminowana biegła w muzyce i w językach potrzebna na Wołyn na pensję **400 rubli.** (397) **P. Teyssandier, W. Garbary 46, I.**

Nauczycielka, egzaminowana biegła w muzyce i w językach potrzeb. na 600 m. od październ. **P. Teyssandier, W. Garbary 46.**

Dziewczyna ze wsi, 18—20 lat wieku, potrzebna natychmiast na Śląsk do dziecka na 24 talar. do oficera Polaka. (397) **P. Teyssandier, W. Garbary 46.**

Panna służąca potrzeb. natychmiast do Polski na 75 rubli nad granicę. **P. Teyssandier, W. Garbary 46**

Elew gospodarczy potrzebny natychm. na 120 mrk. **P. Teyssandier, W. Garbary 46.**

Potrzebni natychmiast: (395)

Urzędnik gosp. sam. dobrze polecony na 750 mk. **Ekonóm**

kaw. z dobr. świad. na 600 mk.

Pisarz gosp. kaw. z dobr. świad. na 300 mk. **Elew** gospod. przynajmniej 1 rok prakt. na 180 mk.

Nauczycielka egz. z dobr. świad. na 900 mk. **Gospodyni**

do Polski na 100 rubl. i wolną podróż. **Kucharz** kawal. z dobr. świad. na 110 tal. **Kucharz** żon. z dobr. świad. na 60 tal. i deput.

O śpiesz. zgłosz. upr. **M. W. Karwat,** Poznań, ul. Wilhelmska 26.

Potrzebni:

Urzędnik gospod.

w średn. wieku, samot., natychm.

Ogrodowy i kucharz

w jednej osobie od paźdz. O. ob. przedstawienie konieczne. (390)

M. WESOŁOWSKI,

Poznań, ul. Nowa nr. 11.

Urzędnik gospod. żonaty z

kaucją 6000 mk. które zabipotek. będą potrzeb. natychm. do zarządu 2 folwarków na 600 mk. pens.

40 szefi, zboża, 100 kartofli, wolne utrzymanie 3 krów, trzody chlewnej, wolny opał i wierzchowca. Kontrakt może być zaraz zawarty u mnie w biurze.

J. Wilczyński, ul. Szeroka nr. 27.

Potrzebni natychmiast:

Urzędnik gospod. kawaler

biegły w piórze na 400 mk. pens. i wolne pranie.

Urzędnik gospod. kawal. w

średn. wieku na 360 mk. pensyi.

3 elewów gospod. na 120

mk. pens. i wol. utrzymanie do większych majątków.

Pisarz gospod. kawaler na

80 tal. pens. i wolne pranie.

Chłopiec porządnym rodzic

ów chcący wyuczyć się na słu

żącego do hrab. domu na 60 mk.

pensyi i liberya. (396)

Kelner z kaucją 300 mk. do

pierwszorzęd. hotelu na prowincy.

Gospodyni gotująca dobrze

na pański stół na 60 tal. pensyi

i tanyem.

Kucharka z dobr. świad. na

60 tal. pens. na wieś.

J. Wilczyński, ul. Szeroka 27 I p.

Czeladn. piekarski,

biegły w swym zawodzie, który

po największej części sam piekar

niami zawiaduje, szuka każdego

czasu zajęcia. Zgłosz. do eksped.

Wielkopolańska pod nr. 299.

Służący samot. w starsz. wku z chlubi. świad. potrzeb. Wrocławia od października. **P. Teyssandier, W. Garbary 46**

Osoby,

znające dobrze **haft biały**, znajdują stale zajęcia. Gdzie? wskaże eksped. Wielkopolańska pod nr. 379.

Kowal

zręczny w podkuwaniu koni i zdolny do wszelkiej innej pracy kowalskiej, władający polskim i niemieckim językiem, szuka zaraz lub od 1-go października rb. miejsca. Na łaskawą wiadomość do przetrzeżenia świadectwa.

Rehfeldt, mistrz kowalski, Wolgasterkrug per Woldenberg.

Shukam miejsca za

szwaczkę lub pannę służącą. Jestem wprawna w krawiectwie, znie, jako i wszelkich ręcznych robotach i prasowaniu. Ofertę upraszam przelać do ekspedycji Wielkopolańska pod nr. 338.

Kilku zdolnych

pomocników malarskich oraz kilku **robotników** (Austreicher) znajdzie zatrudnienie u malarza **R. Lisieckiego**, Poznań, ul. św. Marcina nr. 14.

Zdatny

czeladnik stolarski znajdzie stałą robotę zaraz.

St. Białasik,

mistrz stolarski w Szamotułach.

Do mojego handlu korzeni, win, żelaza i t. d. szukam **natychmiast** zdatnego młodszego

subjekta,

najchętniej takiego, który niedawno naukę ukończył, oraz i

ucznia

z odpowiednim wykształceniem, władającego obydwojema językami krajowemi. (384)

A. Rosochowicz w Miłosławiu.

Kuchcika,

który już pracował w dobrych kuchniach, potrzeba od 1-go sierpnia rb. (378)

Grand Hôtel de France.

Uczeń

zamiejscowy z odpowiednim wykształceniem potrzebny od 1-go sierpnia r. b. do składu cygar i papierosów. (378)

T. Luziński.

Syna uczciwych rodziców przyjmie zaraz, jako

ucznia.

Z. Roszkiewicz, fryzjer, Poznań, św. Marcin nr. 66.

Jeszcze 3 uczeni,

chcących się wyuczyć gruntownie rytownictwa, rysunków, malowania lub modelowania szuka (269)

Zakład Artystyczny

Stefana Belowa, ul. Wrocławska nr. 19.

Chłopca

do posługi syna porządnego rodziców przyjmie

Ekspedycja Wielkopolańska

Olsniewająco białej cery i bywa szybko i na pewne, a pięć zgubi bezwarunkowo ten, kto używa Bergmanna mydła z mlekiem liliowego, fabrykowanego jedynie przez Bergmanna & Co. w Dreźnie. Nabyć można w kawałkach po 50 fen. u aptekarza Szymańskiego i R. Barcikowskiego. (468)